

Trianon 2020

Hóvári János
(1955, Kiskorpad) történész,
turkológus, diplomata, Budapesten él

Trianon minden magyarnak fáj! Jobban, mint Mohács, mert abból volt gyógyulás, s esélye a Magyar Királyságnak, hogy túllépjen a vérzivataros századokon. Trianon azonban faktum. A költő Zrínyi Miklós szerint „az mi sebünk senkinek úgy nem fáj, mint minékünk”, és ne gondoljuk, hogy ezt rajtunk kívül más is érezheti. Új, erősebb és öntudatosabb magyarságról álmodozott. Sajat korában csak kevesen hallgattak rá, de az utókornak máig hatóan – Kazinczynak, Kölcseynek és Vörösmartynak köszönhetően – tanítómestere lett. Veretes programja 2020 magyarságára is érvényes. Gyarapodóbbnak, talpraesettebbnek, hitet tartóbbnak, hagyományörzőbbnek és a jövőre nagyobb hittel tekintőnek kell lennünk. S jó, ha mindezt még kiegészíti a kortárs „odüsszeuszi” vagy „ábeli” furfang. A Trianon okozta évszázados, újra és újra felszakadó seb csak ez által hegedhet be, ha a sebhely örökre ott is marad. Vallhatjuk róla azt is, amit Juhász Gyula emlékeztetünkbe tett: „Nem kell beszélni róla sohasem, / De mindig, mindig gondoljunk reá.”

Szomorú tény a 21. század elején, hogy határon túli magyaroknak szinte naponta kell ütközniük az államnemzeti törekvésekkel és az azokat sokszor eltúlzó hivatalnokokkal. Térségünk rendszerváltozásainak egyik keserű tapasztalata, hogy a trianoni utódállamok po-

litikusai – tisztelet a kivételnek és néhány nemes szimbolikus gesztusnak – eltávolították maguktól a magyarsággal való emlékezeti ki egyezés lehetőségeit. Talán a kortárs írók és költők gyakoribb találkozóival, műveik átgondolt és nagyobb számú fordításaival lehetne és kellene új jövőt teremtenünk. A Tisza és a Duna üzenetei, miként az egyetemességbe olvadó, a Kárpátok koszorúi között megfogalmazott emberi érzelmek is, önmaguk mondandóival és tanulságaival a nyelvek felett állnak, de kellő fordítások híján többnyire nemzeti titkok maradnak. „Árpád és Zalán, Werbőczy és Dózsa – / török, tatár, tót, román kavargó / e szívben, mely e multnak már adósa / szelíd jövővel – mai magyarok!” József Attila 1936-ban versbe öntött gondolatai máig hatóan és jövőt építően érvényesek. Itt az ideje, hogy leromboljuk azokat a nyelvi – és szellemi – korlátokat, amelyekkel Trianon a mai napig zárt és bekerített parcellákra szabdalta a magyarság és a velünk egy közösségben élt népek életét. Ha kölcsönösen kapukat nyitunk, egyszer talán József Attila sorai mellé a szomszéd népek nyelvén magasodik majd oda az időből a félig horvát Zrínyi – egyik legtitisztább – mondata is: „Ne bántsd a magyart!”

Hóvári János